

mening alt for langt i henseende til plat reduktionisme i forhold til ellers relevante problemstillinger.

Konklusion: Læs bogen for dens problematisering af de 'rationelle planlægnings- og styringsideer' og spring den deciderede nyliberalistiske eksercits over. Indholdsfortegnelsen er heldigvis så detaljeret at det stort set kan lade sig gøre.

Niels Chr. Sidenius

Per Egil Hegge, *USAs utenrikspolitikk. Makt og moral*, Oslo: Universitetsforlaget, 1984, 107 s., 84,00 Nkr.

Der er tale om en kort og populær oversigt over nogle af de vigtigste problemer i USAs udenrigspolitik i efterkrigstiden, med hovedvægten på de seneste år. Bogen behandler forholdet til Sovjetunionen, til Latinamerika, Kina, Vesteuropa og Mellemøsten. Endvidere er der et kapitel om den amerikanske atomstrategi og om forholdet til FN. Hvad man især savner er en diskussion af den udenrigsøkonomiske politik.

Det tema der anslås i undertitlen – forholdet mellem magt og moral, fastholdes kun i det første kapitel. De følgende kapitler diskuterer især de forskellige realpolitiske forudsætninger for den amerikanske politik, men inddrager dog også andre forhold af ideologisk og indrepolitisk karakter, der spiller ind på den amerikanske politikudformning. Med fremdragningen af de mere nøgterne interesser og begrundelser for den førte politik lykkes det at vise, at der er en slags mening i galskaben, også bag Reagans "megafondiplomati" – en betegnelse bogen citerer Lord Carrington for. Men der er ikke tale om nogen systematisk eller analytisk dybtgående behandling af emnet. Noget nyt byder bogen heller ikke på, hverken i form af nye informationer eller nye synsvinkler.

Bogens fortjeneste vil nok først og fremmest være, at den i forhold til en bredere offentlighed kan tjene som en letlæst introduktion til sider af amerikansk udenrigspolitik.

Morten Ougaard

Per Hull Kristensen, *Horisonernes krise*, Roskilde: Forlaget Samfundsøkonomi og planlægning, 1984, 99 s., 75,00 kr.

Bogen er et essay, hvor den aktuelle samfundsmæssige situation ses som en dybtgående krise. Per Hull Kristensen deler de samfundsmæssige processer (og teorierne herom) op på 8 niveauer: 1) Markedsprocesser, 2) akkumulationsprocessen, 3) den teknologiske rationaliserings proces, 4) teknologisk forandring, 5) videnskabelig udvikling, 6) institutionelle forandringer, 7) identitetssikrende fortolkningssystemer og 8) "kosmisk økologi".

mening alt for langt i henseende til plat reduktionisme i forhold til ellers relevante problemstillinger.

Konklusion: Læs bogen for dens problematisering af de 'rationelle planlægnings- og styringsideer' og spring den deciderede nyliberalistiske eksercits over. Indholdsfortegnelsen er heldigvis så detaljeret at det stort set kan lade sig gøre.

Niels Chr. Sidenius

Per Egil Hegge, *USAs utenrikspolitikk. Makt og moral*, Oslo: Universitetsforlaget, 1984, 107 s., 84,00 Nkr.

Der er tale om en kort og populær oversigt over nogle af de vigtigste problemer i USAs udenrigspolitik i efterkrigstiden, med hovedvægten på de seneste år. Bogen behandler forholdet til Sovjetunionen, til Latinamerika, Kina, Vesteuropa og Mellemøsten. Endvidere er der et kapitel om den amerikanske atomstrategi og om forholdet til FN. Hvad man især savner er en diskussion af den udenrigsøkonomiske politik.

Det tema der anslås i undertitlen – forholdet mellem magt og moral, fastholdes kun i det første kapitel. De følgende kapitler diskuterer især de forskellige realpolitiske forudsætninger for den amerikanske politik, men inddrager dog også andre forhold af ideologisk og indrepolitisk karakter, der spiller ind på den amerikanske politikudformning. Med fremdragningen af de mere nøgterne interesser og begrundelser for den førte politik lykkes det at vise, at der er en slags mening i galskaben, også bag Reagans "megafondiplomati" – en betegnelse bogen citerer Lord Carrington for. Men der er ikke tale om nogen systematisk eller analytisk dybtgående behandling af emnet. Noget nyt byder bogen heller ikke på, hverken i form af nye informationer eller nye synsvinkler.

Bogens fortjeneste vil nok først og fremmest være, at den i forhold til en bredere offentlighed kan tjene som en letlæst introduktion til sider af amerikansk udenrigspolitik.

Morten Ougaard

Per Hull Kristensen, *Horisonternes krise*, Roskilde: Forlaget Samfundsøkonomi og planlægning, 1984, 99 s., 75,00 kr.

Bogen er et essay, hvor den aktuelle samfundsmæssige situation ses som en dybtgående krise. Per Hull Kristensen deler de samfundsmæssige processer (og teorierne herom) op på 8 niveauer: 1) Markedsprocesser, 2) akkumulationsprocessen, 3) den teknologiske rationaliserings proces, 4) teknologisk forandring, 5) videnskabelig udvikling, 6) institutionelle forandringer, 7) identitetssikrende fortolkningssystemer og 8) "kosmisk økologi".

Hvis jeg har forstået bogen rigtigt, er hovedsynspunktet følgende: Vort samfunds krise består i, at de økonomiske processer (svarende til 1-3 ovenfor) har udtømt deres muligheder, ikke fordi de i sig selv ikke har mere dynamik, men fordi samfundets institutioner (de videnskabelige og politiske institutioner) bremses for en videreudvikling. Institutionerne (og herunder den keynsianske økonomiske politik) har nemlig fulgt krigens logik. (Det er ifølge forfatteren en misforståelse at tro, at industrisamfundene har udviklet sig ifølge liberalismens eller socialismens doktriner). Situationen er gået i hårdknude, fordi der også på det ideologisk-bevidsthedsmæssige plan er tale om, at en grænse er nået for den hidtidige tolkning, som blandt andet beskrives som en kombination af materielle egeninteresser og patriotisme eller som korporativ velfærdskapitalisme. Bogens titel skal derfor forstås således, at horisonterne (= institutionerne og ideologierne) er udtømte.

De hidtidige måder at løse sådanne kriser på, har været krige. På bogomslagets bagside formuleres det således:

”Men krisens trick er samtidigt at åbne radikalt nye horisonter ved ændring af ideologier, institutioner og videnskabelige problemer, som igen producerer nye teknologier, der giver de økonomiske processer nyt liv. Dette vendepunkt i kriserne har haft en tendens til at skabes gennem krigens proces. Spørgsmålet i denne bog er derfor: Kan vendepunktet etableres ved mindre voldelige metoder?”

Med dødsforagt kaster Peer Hull Kristensen sig i bogen ud på det dybe vand og tager stilling til meget komplekse og centrale problemstillinger inden for både den økonomiske, politologiske og sociologiske teoriudvikling og debat. Sådant et styrt dyk kan ingen slippe helskindet fra. Blandt andet indeholder bogen en genoplivning af forladte standpunkter indenfor politologien, nemlig James Burnhams eliteteorier om en ”managerial revolution”. Ligeledes falder forfatteren efter min mening igennem i diskussionen af værdisystemer og ideologier, hvor Karl Mannheims ”Ideology and Utopia” synes at være den væsentligste inspirationskilde. Det er også mærkeligt, at forfatteren bruger Habermas’ begreber om ”identitets-sikrede fortolkningssystemer” uden at gå nærmere ind på Habermas’ kriseteori, som ellers måtte være højst relevant for et essay, der beskæftiger sig med relationerne mellem økonomiske, politiske og ideologiske krisefænomener.

Det positive ved bogen er, at den er udtryk for, at Peer Hull Kristensen – ligesom mange andre – føler et behov for en kraftig fornyelse af den samfundsvidenskabelige tænkning her i 1980'erne. Jeg tror ikke, det er helt ved siden af at se bogen som en søgende sjæls forsøg på at finde nye veje.

Nils Mortensen